

การจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์

Supply Chain Management in Co-operatives Business

การจัดการโซ่อุปทานในธุรกิจสหกรณ์

Supply Chain Management in Co-operatives Business

(01125434)

รองศาสตราจารย์ จุฑาทิพย์ ภัทราวาท
ภาควิชาสหกรณ์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- เกริ่นนำ
- ความสำคัญของการจัดการโซ่อุปทาน
- ความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน
- พัฒนาการของการจัดการโซ่อุปทาน
- องค์ประกอบของโซ่อุปทาน
- กระบวนการจัดการโซ่อุปทาน
- การจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน
- การจัดการโซ่อุปทานอย่างบูรณาการ

การเปลี่ยนแปลงของโลก

“มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”

เป็นประเทศรายได้สูง

มีขีดความสามารถในการแข่งขัน

การทำงานร่วมกันของ
หน่วยงานรัฐ

ผู้ประกอบการ

เกษตรกร

มีอาชีพ

มีทักษะการประกอบการ

การเชื่อมโยงการจัดการโซ่อุปทานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

Global Goals for Sustainable Development

17 เป้าหมายที่กำหนด แบ่งเป็น 5 กลุ่ม (5 Ps)

1. **People** : ยุติความยากจน, ยุติความหิวโหย, สุขภาพที่ดี, การศึกษาที่มีคุณภาพ, ความเสมอภาคระหว่างเพศ
2. **Planet** : การจัดการน้ำและสุขภาพิบาล, การผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน, การต่อสู้ปัญหาเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ, ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน , ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน
3. **Prosperity** : พลังงานสมัยใหม่ , การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม และการมีงานที่มีคุณค่า, โครงสร้างพื้นฐานที่มั่นคง , ลดความไม่เสมอภาค, เมืองและการตั้งถิ่นฐาน
4. **Peace** : สังคมที่สงบสุขและความยุติธรรม
5. **Partnership** : หุ่นส่วนความร่วมมือระดับโลก

เป้าหมาย 17 ประการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสากล

1. ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกที่
2. ขจัดความหิวโหยบรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้น และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน
3. ทำให้แน่ใจถึงการมีสุขภาวะในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ
4. ทำให้แน่ใจถึงการได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพอย่างเท่าเทียม และทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน
5. บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรี และเด็กหญิงทุกคน
6. ทำให้แน่ใจว่าเรื่องน้ำ และการสุขาภิบาลได้รับการจัดการอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน
7. ทำให้แน่ใจว่าทุกคนสามารถเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย ยั่งยืน เชื่อถือได้ ตามกำลังซื้อของตน
8. ส่งเสริมการเจริญเติบโตที่ยั่งยืน และทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำ และการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

เป้าหมาย 17 ประการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับสากล (ต่อ)

9. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืน และทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม
10. ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ
11. ทำให้เมือง และการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัยทั่วถึง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน
12. ทำให้แน่ใจถึงการมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน
13. ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น
14. อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน
15. พิทักษ์ บูรณะ และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ยั่งยืนของระบบนิเวศบนบก จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้กับการแปรสภาพเป็นทะเลทราย ภัยแล้งและฟื้นฟูความเสื่อมโทรมของที่ดิน และหยุดยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ
16. ส่งเสริมให้เกิดความยุติธรรมและสันติสุขในสังคม
17. เสริมสร้างความเข้มแข็งในวิธีการปฏิบัติให้เกิดผล และสร้างพลังแห่งการเป็นหุ้นส่วนของความร่วมมือระดับสากลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบแนวคิดของโซ่คุณค่า เพื่อการยกระดับมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ปลานิล

จะให้ทำ GAP ทำไม่เป็น

ทำไมขายได้กิโลละ 60 บ. แต่เวลาไปซื้อที่ตลาด กลายเป็น 80 บ.

ใครจะมารับรองให้

หาปลาสดไม่ได้ โอท็อปก็เจ๊ง

ปลาไม่สด ขนส่งไม่เป็น

อยากได้ปลาใหญ่มีแต่ปลาเล็ก

พออยากได้ปลาเล็กมีแต่ปลาใหญ่

หมูขี้น Chiang

ขาดอำนาจต่อรอง

เลี้ยงปลาแล้วขาดทุน

ราคาอาหารแพง แต่ขายได้ในราคาถูก

ขนาดจอกกัยเลี้ยงไม่มีปลาขายแต่ราคายังตก

เขาบอกให้ใช้ปลากระเทย เราไม่เอา

อยากเพาะพันธุ์เอง

The DC&F

The Research Program on Development of Co-operatives and Fairtrade

กรอบแนวทางการดำเนินงาน ชุดโครงการวิจัยด้านสหกรณ์: รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ภายใต้ปณิธาน
 นำเสนอเวที สว. ณ จ.สมุทรสงคราม เมื่อ 22-23 มิ.ย. 49

กรอบการพัฒนาระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม (VN&F Platform)

กรอบแนวทางการพัฒนาโซ่คุณค่าฯ

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบยุทธศาสตร์ประเทศ
มั่นคง - มั่งคั่ง - ยั่งยืน

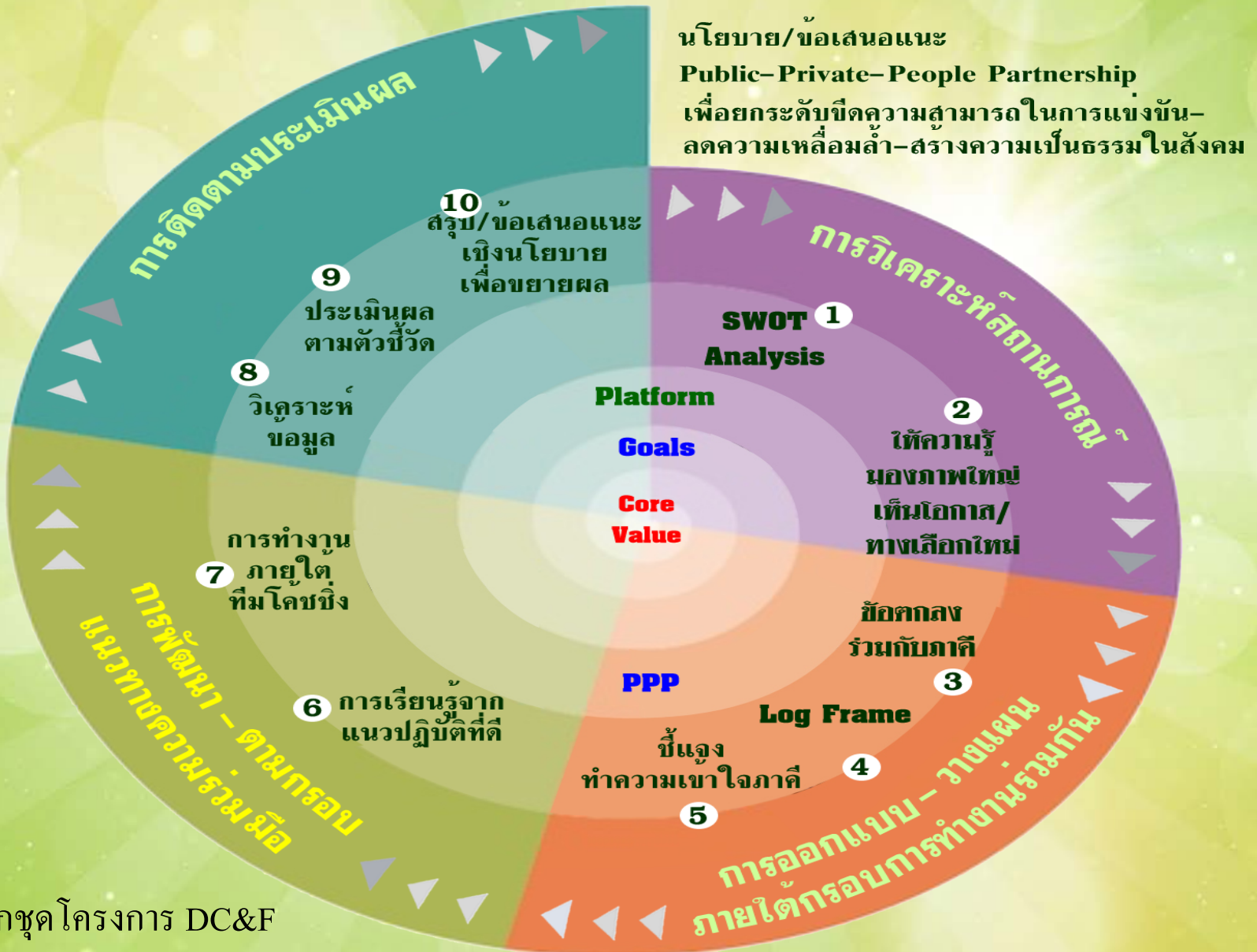

คุณค่าสหกรณ์
แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประยุกต์จากชุดโครงการ DC&F

ขั้นตอนการพัฒนาโซ่คุณค่าสู่การยกระดับมูลค่าเพิ่มฯ

ประยุกต์จากชุดโครงการ DC&F

ความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน (ต่อ)

การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Management: SCM) หมายถึง การบริหารจัดการร่วมกันระหว่างกิจการที่อยู่ในสายการผลิตตลอดสาย ตั้งแต่ต้นกระบวนการผลิตไปจนจบกระบวนการผู้บริโภค โดยมีการแบ่งปันข่าวสารข้อมูลที่จำเป็นและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดร่วมกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการลดต้นทุนให้ต่ำที่สุด และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้สูงสุด ผลที่ได้จะทำให้ผู้ประกอบการตลอดสายสามารถใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้รับผลตอบแทนจากการดำเนินงานดีขึ้นและมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น

ความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน (ต่อ)

การจัดการโซ่อุปทาน (The International Center for Competitive Excellence, 2001) หมายถึง การประสานกระบวนการทางธุรกิจที่ครอบคลุมจากผู้จัดส่งวัตถุดิบผ่านระบบธุรกิจอุตสาหกรรมไปสู่ผู้บริโภคขั้นสุดท้าย ซึ่งมีการส่งผ่านผลิตภัณฑ์การบริหารและข้อมูลสารสนเทศควบคู่กันไป อันเป็นการสร้างคุณค่าเพิ่มในตัวผลิตภัณฑ์และนำเสนอไปสู่ผู้บริโภคขั้นสุดท้าย

ความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน (ต่อ)

การจัดการโซ่อุปทาน (Institute for Supply Management)
หมายถึง การออกแบบและการจัดกระบวนการเพิ่มมูลค่า
ระหว่างองค์กรเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของ
ลูกค้าคนสุดท้าย

“The Design and Management of seamless, value –
added process across organizational boundaries to meet
the real needs of the end customer”

ความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน (ต่อ)

การจัดการโซ่อุปทาน (Supply Chain Council) หมายถึง การจัดการ
อุปทานและอุปสงค์ ตั้งแต่การหาแหล่งวัตถุดิบและอุปกรณ์ การแปร
รูปและเครื่องจักรคลังสินค้าและการติดตามสินค้าคงคลัง การป้อน
ใบสั่งและการจัดการการสั่งซื้อ การกระจายสินค้าในช่องทางการ
จำหน่ายต่างๆ ตลอดจนการส่งมอบให้กับลูกค้า

“Managing supply and demand, sourcing raw materials
and demand sourcing raw materials and parts, manufacturing
and assembly, warehousing and inventory tracing, order entry
and order management, distribution across all channels, and
delivery to the customer”

ความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน (ต่อ)

การจัดการโซ่อุปทาน (Martha C. Cooper, Douglas M.Lambert, Janus D, Pagh) หมายถึง การขยายผลของโลจิสติกส์และการบูรณาการของ ธุรกิจ ซึ่งต้องการการประสานงานและทำกิจกรรม ร่วมกันระหว่างองค์กรในโซ่อุปทานซึ่งมีขอบเขต มากกว่าโลจิสติกส์”

ความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน (ต่อ)

การจัดการโซ่อุปทาน (Christopher) หมายถึง
เครือข่ายองค์การที่เข้าไปมีส่วนร่วมทั้ง
ระหว่างต้นน้ำและปลายน้ำ ซึ่งมีกระบวนการ
ที่แตกต่างและกิจกรรมที่สร้างคุณค่าในรูปของ
ผลิตภัณฑ์และบริการแก่ผู้บริโภค

ความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน (ต่อ)

การจัดการโซ่อุปทาน (Giunipero and Brand) หมายถึง บริบทของ SCM คือ เครื่องมือในการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่จะให้ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในการปรับปรุงความสามารถในการแข่งขันของกิจการและกำไร

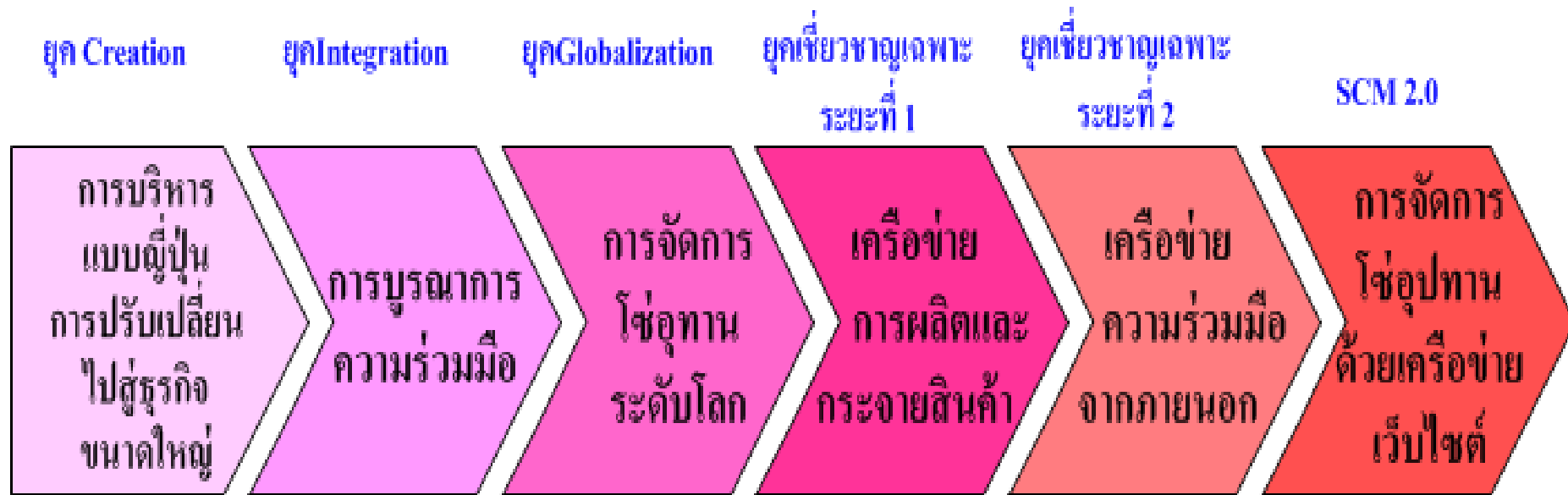
ความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน (ต่อ)

การจัดการโซ่อุปทาน (Davenport) หมายถึง กระบวนการ SCM คือ โครงสร้างและเครื่องมือที่สามารถทำงานทั้งภายในและภายนอกองค์กรธุรกิจ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์สำหรับตลาดเป้าหมายและลูกค้า

ความหมายของการจัดการโซ่อุปทาน (ต่อ)

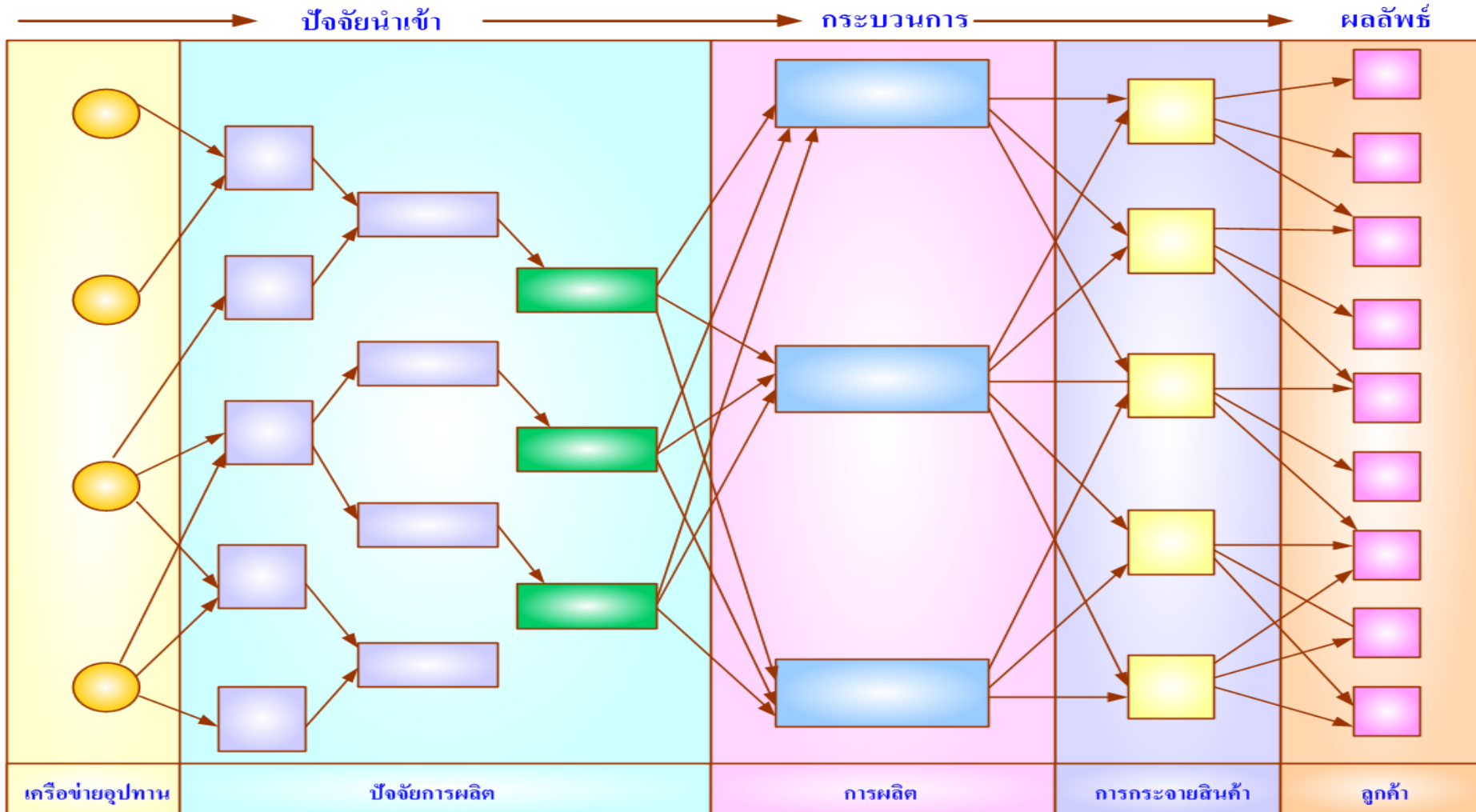
การจัดการโซ่อุปทาน (Lambert, 2008) หมายถึง การบูรณาการของกระบวนการทางธุรกิจที่เป็น คุญแจสำคัญที่ก้าวข้ามโซ่อุปทานเพื่อการสร้างระบบ คุณค่าสำหรับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

พัฒนาการของการจัดการโซ่อุปทาน

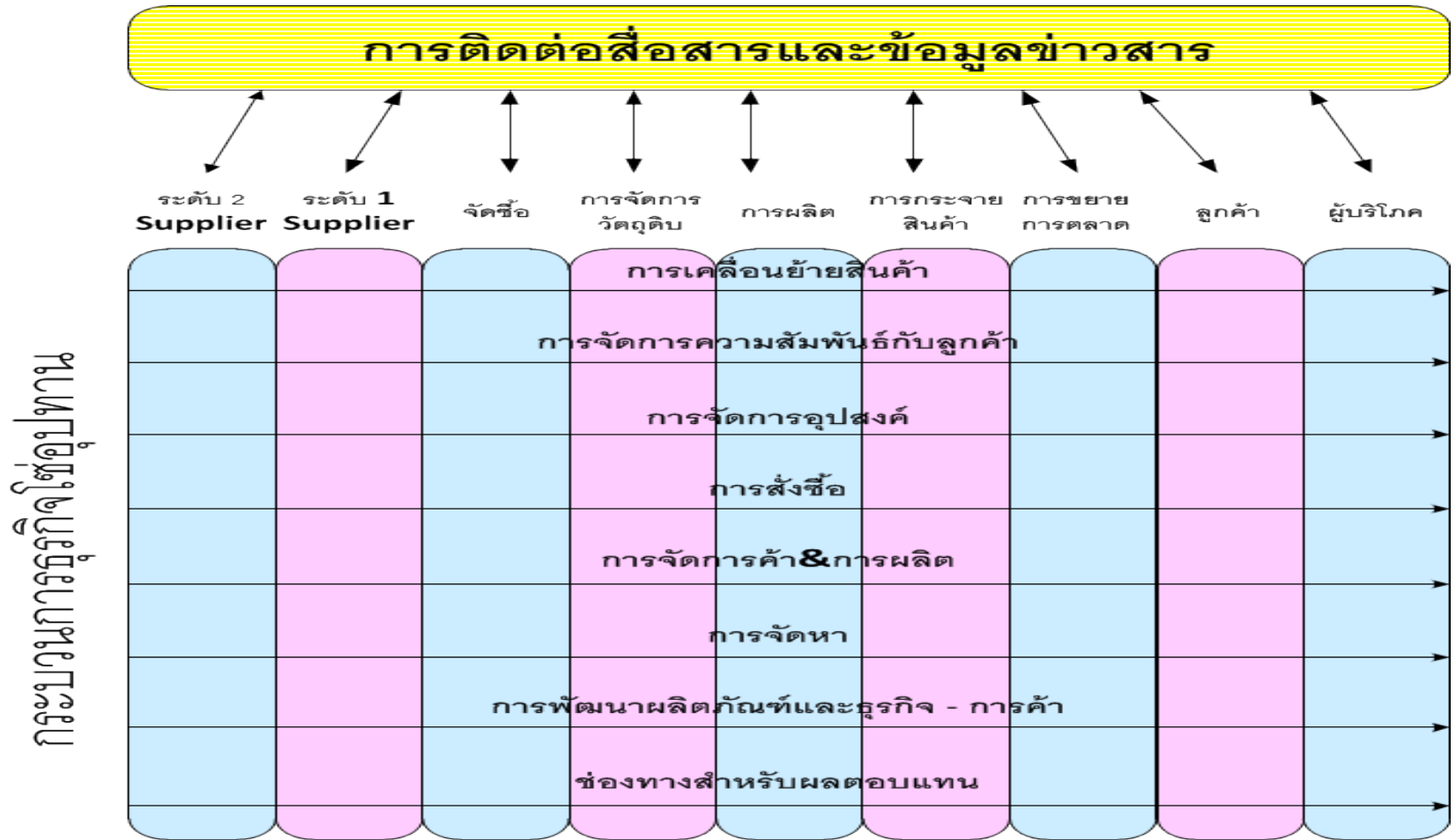

พัฒนาการของการจัดการโซ่อุปทาน

เครือข่ายภายใต้โซ่อุปทานแสดงให้เห็นเครือข่ายอุปทานผู้ส่งมอบ ผู้ผลิต ผู้กระจายสินค้าและลูกค้า

กระบวนการจัดการโซ่อุปทาน

องค์ประกอบของการจัดการโซ่อุปทาน

การวางแผนและควบคุม
โครงสร้างการทำงาน
โครงสร้างการบริหารงาน
กลไกของผลิตภัณฑ์
IT Structure

โครงสร้างผลิตภัณฑ์
วิธีการจัดการ
โครงสร้างผู้นำ
โครงสร้างความเสี่ยง
วัฒนธรรมและทัศนคติ

มาทำความรู้จักตัวละครที่เกี่ยวข้องกับปลานิล

ผู้ประกอบการ ปัจจัยการผลิต

- ผู้พัฒนาสายพันธุ์
- ผู้เพาะฟัก
- ผู้จำหน่ายพันธุ์ปลา
- ผู้จำหน่ายอาหาร
และเคมีภัณฑ์
- สถาบันการเงิน/
โครงการส่งเสริม
- สถาบันเกษตรกร/
สหกรณ์

เกษตรกร ผู้เลี้ยงปลานิล

- เกษตรกรเลี้ยงใน
บ่อดินด้วยวัสดุคิบบ
ในท้องถิ่น
- เกษตรกรเพาะเลี้ยง
ในบ่อดินด้วย
อาหารสำเร็จรูป
- เกษตรกรเพาะเลี้ยง
ในกระชังด้วย
อาหารสำเร็จรูป

ผู้รวบรวม

- พ่อค้าผู้รวบรวม
ท้องถิ่น
- ผู้รับเหมาวิดบ่อ
จับปลา
- สะพานปลา/
แพปลา
- กลุ่มวิสาหกิจ/
กลุ่มเกษตรกร/
ผู้ประกอบการ
แปรรูป

พ่อค้าคนกลาง ในประเทศ

- พ่อค้าขายส่ง
- พ่อค้าขายปลีก
- ร้านอาหาร/อื่น ๆ

พ่อค้าส่งออก

- พ่อค้าส่งออก
- ผู้ประกอบการ
ห้องเย็น

ผู้เกี่ยวข้องในโซ่คุณค่าปลานิล

ศูนย์วิจัยและพัฒนา
ประมงน้ำจืดเพชรบุรี

ผู้จำหน่ายพันธุ์ปลา

กรมประมง

สหกรณ์การเกษตร

ช.ก.ส.

ร้านจำหน่ายอาหารปลานิล

ผู้รวบรวมในท้องถิ่น

แพปลา

S&P

ร้านขายปลาเผา

บริษัทส่งออก

ผู้จำหน่ายปลานิลแปรรูป

ตลาดผลิตภัณฑ์ปลานิล

ปลานิลแช่แข็ง
เนื้อฟิลเล่

ประเทศคู่ค้าที่สำคัญ
สหรัฐอเมริกา, ตะวันออก
กลาง, เอเชีย, ยุโรป

ตลาดต่างประเทศ

3%

ตลาดในประเทศ

97%

ปลานิลสด

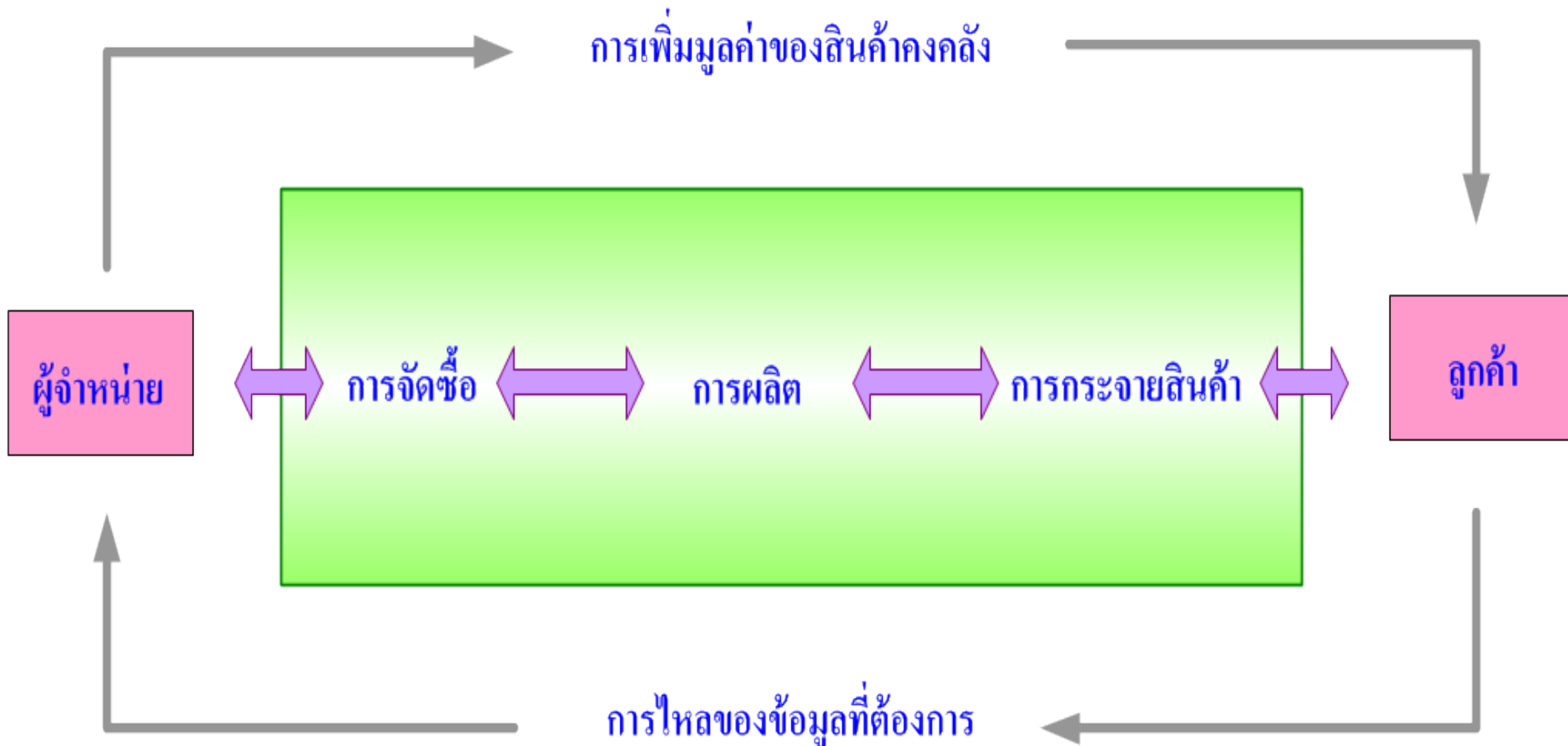

ปลานิลตากแห้ง และอื่น ๆ 5%

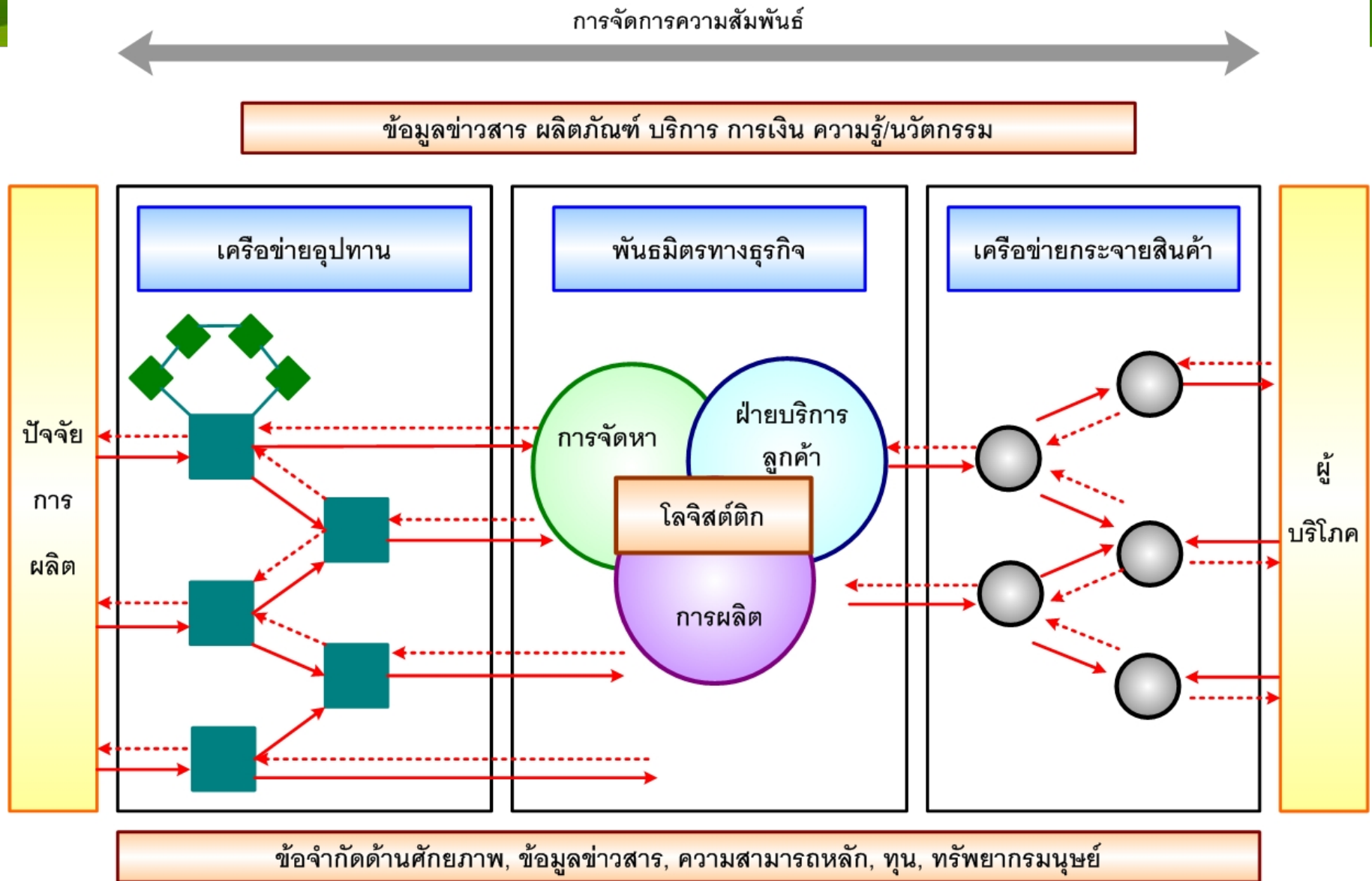

ปลาเผา 3%

การจัดการโลจิสติกส์ภายใต้กลไกโซ่อุปทาน

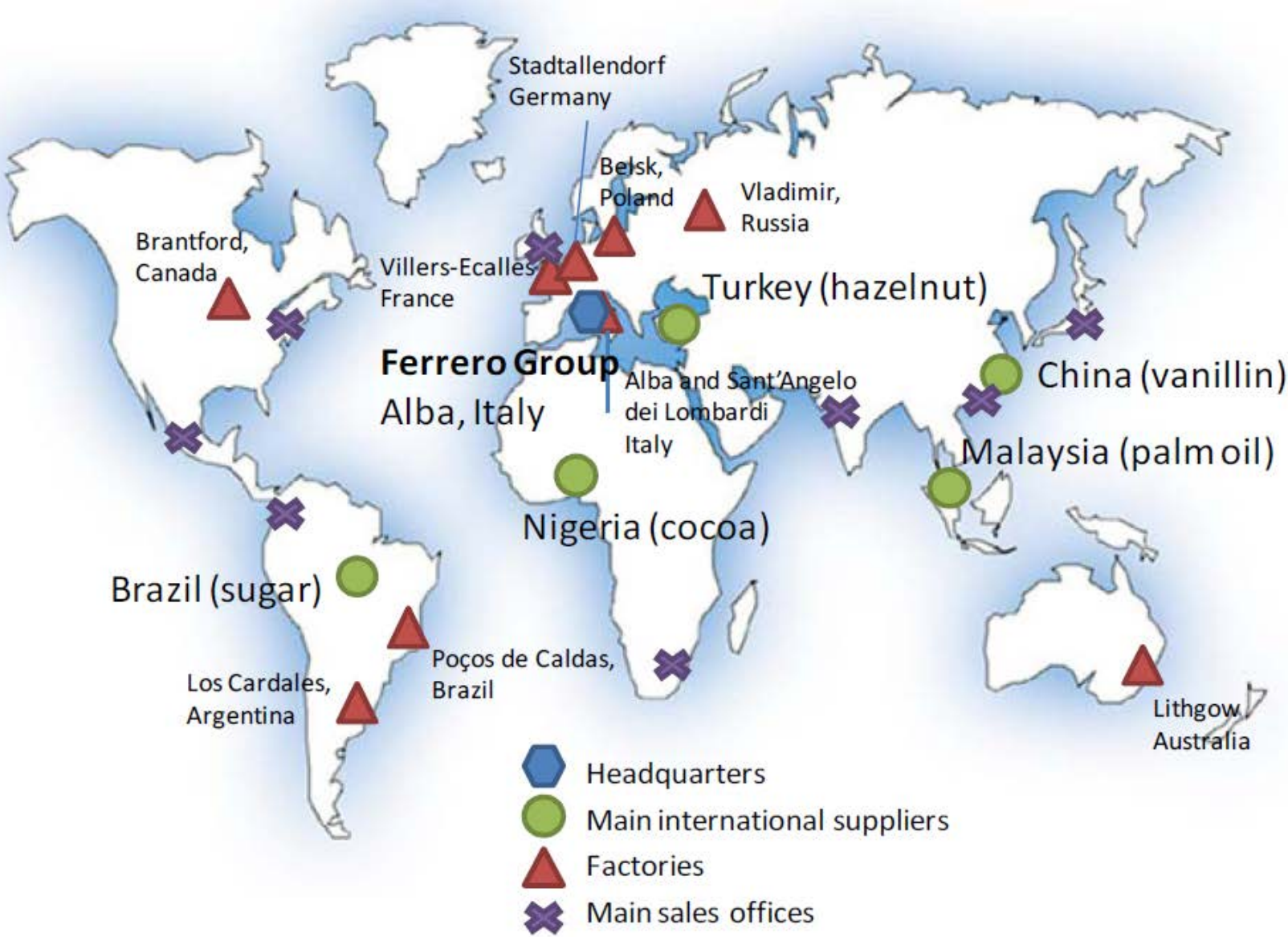
โมเดลของการบูรณาการโซ่อุปทาน (The Integrate Supply Chain Framework)

จุฑาทิพย์ ภัทราวาท และคณะ. 2553. กรอบคิดการจัดการโซ่อุปทาน. (online). http://www.cai.ku.ac.th/article/article_280653.pdf.

Donald J. Bowersay and other, Supply Chain Logistic Management, (Mc Graw Hill, International Edition 2007) P.6

The Nutella global value chain

Source: Ferrero, Sourcemap and various on-line sources.